

H o z z á s z ó l á s

a falu kulturája és a kritika kérdéséhez

A városi középosztály kulturális termékenysége mindinkább közeledik a kimerüléshez. Ugylátjuk, nincsen már meg bennük az az erő, amely uralja és főképp vezti a vidék kulturális életét. A munka a kenyérharc, másutt a közönyös nemtörődömség annyira lefoglalja a városi középosztály még megmaradt erejét, hogy a közösségi munkálkodás helyben járassá, sőt némely esetben bizonyos foku dekadenciává korszosul. A mai kor szelleme egyenesen megköveteli ennek a munkásrétegnek megújodását, vérenek felfrissülését. Bár meggyőződésünk az, hogy a felfrissülést az új nemzedék életbefordulása kölcsönözheti a mai társadalomnak, mindamelllett legfontosabb követelményként áll előttünk a városi kulturélet falufelé való orientálódása.

A városi kulturéletnek az orientálódását semmiesetre sem abban látjuk, hogy kizárólagos kulturforrásul a falut lássa maga előtt, de azt, hogy a falu a vidék történelmi, gazdasági, társadalmi és kulturális helyzetének felkutatása, felmérése és tovább fejlesztése újabb erőforrást és újabb közösséget jelent abban a szélesvonalu munkában, amely a mai roskadozó társadalom alapjain új életet akar építeni. Ennek a munkásságnak oda kellene irányulnia, hogy a falu, a tanyavilág életét teljes egészében beállítsa az egyetemes kulturéletbe.

Ez lenne a célja a tulajdonképpeni falukutatásnak. Hosszas tanulmányozás után felkészülni a faluvezetésre. Mármost, lássuk mennyiben felel meg az eddigi falumunka a fenti követelményeknek.

Az evolúciós munka többé-kevésbé visszhangot keltett a falun. Itt-ott élet nyilvánul meg, intenzív munka indul és minden jel arra mutat, hogy rövidesen általános falumozgalmá alakul. Azonban, ahogy ez a kulturális föllendülés tért hódított a falun, a városi kulturélet behatásainak következtében, lassan-lassan felerősödött s bizonyos fokig önállósította magát. Ez az önállósítás természet-szerűleg magával hozza később az elszigetelődést is, ami jelen esetünkben annyit is jelenthet, hogy elérkezhetünk ahhoz a ponthoz is, amikor már a falu nem tűr majd semmi beleszólást munkájába: tehát nem fogad el semmit, ennek viszont természetes következménye, ha nem kap semmit, nem is ad. A falu mai gazdasági és kulturális munkássága nagyon sok kívánni valót hagy maga után. Elsősorban gazdasági megszervezettséget alig találunk. Ahol találunk gazdasági szervezetet illetve szövetkezetet, ott is csak a kisgazdák és a nagybirtokosok kezében van minden erő. Hogy mi védi a két-három láncos napszámost és mi védi a földnélküli zsellért, erre egyáltalán nem kapunk feleletet. A kulturális munkálkodás tekintetében az egyesületek, olvasóköriök és legfőképp a tanítók munkáját kell szemügyre venni. A falu olvasóköreinek, könyvtárainak 99 százaléka régi, aktuális értékét teljesen elvesztett könyvek. Szak-

könyveket alig találunk. Az egyesületek működése rendes, rendkívüli közgyűlések összehívásában, nagy viták rendezésében és néhány bál megrendezésében merül ki. Egyedül Temerint kell kiemelnünk, ahol ez a munkáság eredményesebb. Meg kell említenünk ugyan a műkedvelést is, de sajnos falvainkban a műkedvelés háttérbe szorítja az egyéb, talán sokkal fontosabb munkálkodást. A falu tanítójának munkavállalásánál ugyancsak sok javítanivalót találunk. A legtöbb falusi tanító az előírt tananyagot kívül nem sokat törődik a gyermekek nevelésével. Nem igen törődtek avval, hogy vannak gyermekeink között olyanok is, akik azért mert nincsen cipőjük illetve télikabátjuk, nem mehetnek iskolába.

A nevelés hiányossága mindenütt mutatkozik: különösen a vidéken.

Tanítóink tudatában kell, hogy legyenek annak a fontos ténynek, hogy az egészséges haladás főfeltétele a nevelés problémája. Sajnos azt nagyobb kulturcentrumainkban sem értékelik még kellőleg, miként várhatnánk akkor a falutól.

Amint látjuk a falu eddigi munkássága még a leghaladottabbaknál is vérszegény és keveset adó s a tevékenység, amelyet bizonyos irányban kifejtene, nem mindenben felel meg a kor és az adott helyzet követelményeinek. Igen komoly szerep adódik ennél a munkásságnál a tárgyilagos kritikának. Sokak abban a tévhitben ringatják magukat, hogy a vidék kezdetleges munkáját nem szabad komoly és kiméletlenségig tárgyilagos kritika tárgyává tenni, mert ez elkedvetleníti az ambíciózus dolgozókat, másutt viszont tendenciozus törekvésnek bélyegezhetik.

Ám, nem így vagyunk mi a kritikával. Vidékünk és falvaink átlag gyenge kulturális felkészültsége nem elégséges ahhoz, hogy egy komoly fejlődési proceszuson segítse át a reábizott közösséget. Tehát ez a hiány követeli meg a tárgyilagos kritikát, mert egy fejlődés felé vezetett közösségnek vidéki vezetését csakis kellőleg felkészült és felelősségteljes kulturális erőre bízhatjuk.

Vidékünk, falvaink kulturális munkálkodásának igenis nélkülözhetetlen szüksége van a kiméletlenségig objektív kritikára, mert a tudatlanságot, a rövidlátást és az alkalmi elvételeket csak így kerülhetjük el.

Lévay Endre.